

ali Italiji ni uspelo, da združi vse italijanske dežele. To je rana, ki peče še danes italijanski narod in se ne zaceli dotlej, dokler se pokrajine, naseljene z Italijani, ne povrnejo domovini Italiji. Zaraditega tudi vodijo med Avstro-Ogrsko in Italijo veliko gospodarsko političko borbo za vpliv na balkanskem polotoku. Avstro-Ogrska se je po berlinski pogodbi zasadila na Balkan kakor klin ter je tamkaj dosegla prednosti, ki od dne do dne bolj škodujejo italijanski trgovini. Italija ne dobiva od trozveze ničesar. — Avstro-Ogrska, zavarovana do leta 1914. po zvezi pred italijanskimi stremljenji, bo umela, da se v tem času okoristi in utrdi svoj vpliv na Balkanu ter da umiri in uduši italijansko iredentično gibanje v svojih deželah. Zato se ima ona zahvaliti Nemčiji, ki ji pripravlja pota v Malo Azijo. Največjo korist od trozveze ima Nemčija. Z zvezo z Italijo si je zagotovila mir pred Francijo, ki mora na italijanski meji držati veliko vojno silo. Zveza z Avstro-Ogrsko ji zagotavlja priporočila v Carigradu in Mali Aziji, kamor so sedaj uprta podjetja Nemčije. Avstro-Ogrski dopušča ta zveza svobodne roke na Balkanu in v Albaniji. Italija plačuje drago svojo čast, da more biti v društvu dveh velikih držav. Nemčija in nemškofilsko časnikarstvo tolaži Italijane, da trozveza zavaruje za nadaljnih šest let mir v Srednji Evropi. Podaljšanje trozveze je gotovo dejstvo, a avstrijski minister vnanjih stvari Ährenthal je znal o tej priliki povedati italijanskemu ministru toliko reči, kolikor je bilo potrebno. Knez Bismark je umrl, ali grof Bülow, kakor se vidi, ni zastoj dobil knežjega naslova.

* **Hrvaška kriza.** Bivši sekijski načelnik Roje se je mudil te dni v Budapešti ter izjavil napram nekemu časnikarju, da hrvaški sabor ne bo nikoli sprejel službene pragmatike železničarjev. Ban pač more pragmatiko saboru oktroirati, toda zakon nikoli ne postane brez saborovega dovoljenja. Potem je govoril o madjarskih šolah na Hrvaškem ter povedal, da je odredil, da se mora iz madjarskih šol odstraniti vse, kar je proti hrvaški narodni zavesti.

* **Protí Poljakom.** Nemška vlada je prepovedala za dve leti razpečavati v Nemčiji poljski list „Słowo Polskie“.

* **Mirovna konferenca v Haagu.** V seji dne 23. pret. mes. je prvi nemški delegat baron Marschall priporočal ustanovitev stalnega mirovnega razsodišča v Haagu. — V angl. nižji zbornici je vprašal S. Robert, ali so prišli od angleških delegatov iz Haaga kake vesti glede predloga za omejitev oboroževanja. Državni tajnik zunanjih del Grey je odgovoril, da so pač prinesli časopisi pogoje takega sklepa, toda konferenci se dosedaj še ni predložil tak sklep. Tudi ne more reči, kake pogoji bi se eventualno predlagali, toda bilo bi želeli, da bi take pogoje konferenca sprejela, ako je količkaj mogoče.

* **Za ženska prava na Angleškem.** Iz Londona poročajo: Višja zbornica je sprejela v tretjem branju zakonski načrt, da smejo ženske, ki imajo volilno pravico v občinske zastope, postati tudi odbornice v občinskih in okrajnih zastopih.

* **„Narodna delavska organizacija“ v Trstu.** V Trstu so ustanovili društvo, ki se imenuje „Narodna delavska organizacija“.

* **Za slovensko šolstvo.** V seji državnega zbora dne 16. pret. m. je predložil in priporočal državni poslanec Matko Mandić kakor predsednik „delavskega podpornega društva“ v Trstu prošnjo tega društva za ustanovitev slovenskih ljudskih šol v tržaškem mestu, za slovenske srednje in strokovne šole in končno za slovensko vseučilišče.

* **Delavsko ministrstvo.** Razne parlamentarne stranke zahtevajo ustanovitev novega, takozvanega delavskega ministrstva. Novi minister bo družil v svoj delokrog razne, sedaj še razkosane panoge državne uprave. Predvsem bo obsegal njegov delokrog državne gradnje, parobrodstvo na jezerih in rekah, zakonodajstvo, rudarstvo, varstvo rudarjev, delavsko statistiko in delavsko zavarovanje.

* **Kulturni boj na Francoskem.** O priliki izvedbe zakona o ločitvi cerkve od države so se župnik Cuineam in njegovi kaplani branili umakniti se iz župnišča. Zato sta 22. pret. m. obkolila hišo bataljon 48. pešpolka in orožništvo. Razbili so vrata ter po podprefektu in policijskem komisarju s silo odstranili duhovščino.

* **Za splošno in enako volilno pravico češkega deželnega zbora.** Češka socialna demokracija namerava uprizoriti veliko akcijo za splošno in enako volilno pravico za češki deželni zbor. Akcija bo tako velika, kakor ona za splošno in enako volilno pravico v državni zbor.

* **Izjava kneza Karla Auersperga o jugoslovanskem vprašanju.** „Agrar Zeitung“ je objavila govor svojega specialnega poročevalca s knezom Karlom Auerspergom o jugoslovanskem vprašanju in njegovem razmerju do nagodbe. Knez smatra jugoslovansko vprašanje za najvažnejše v Avstriji. Avstrijska politika se bo morala s primernimi prometnimi zvezami tesneje združiti in zvezati med seboj, bodisi direktno, bodisi preko Hrvaške. Življenjska politika Avstrije je sedaj dalmatinska politika. Najvišji smoter ne sme več biti, za vsako ceno skleniti pogodbo z Ogrsko, ampak njena prva naloga je zdaj rešiti jugoslovansko vprašanje. Kar se tiče hrvaško-ogrškega spora, meni knez Auersperg, da je stališče Hrvaške vsekakor ugodno, da je pa največ odvisno od vnanjih faktorjev, kako in kdaj hočejo pomagati Hrvaški.

* **Kongres ogrskih Romunov.** Iz Budimpešte poročajo: Voditelji romunskega narodnega gibanja so sklenili sklicati narodni kongres ogrskih Romunov, ki bo imel sklepati o organizaciji deželne stranke in ki bo določil smer romunskim poslancem v ogrskem državnem zboru. Aradska „Tribuna“ urgira sklićanje kongresa, češ, da potrebuje sedanji položaj razjasnitve.

* **Agrarna zveza in nagodba.** Agrarna zveza v državnem zboru je o svojem zborovanju glede na nagodbeno vprašanje izdala sledeči komunike: Agrarna zveza bo presojala vprašanje o nagodbi s stališča varstva interesov avstrijskega poljedelstva in bo svoje stališče precizirala tedaj, ko bo nagodba predložena parlamentu.

* **Socialni demokrat Schuhmeier** je imel v poslanski zbornici 22. pret. m. znamenit govor. Z neizprosno ostrostjo se je lotil proračuna in vse naše finančne politike, ki pozna samo državne potrebščine in nikdar ne tudi ljudskih. L. 1848. je živel v Avstriji 17 milijonov prebivalcev in izdatki so bili tedaj 300 milijonov kron. Leta 1900. je bilo pri nas 25 milijonov prebivalcev, a že 1583 milijonov izdatkov, letos (1907) v tej državi ni niti 27 milijonov prebivalcev, od katerih tirja nad 1892 milijonov kron. Prebivalstvo se torej niti podvojilo ni, dočim so se izdatki v tem času šestkrat povečali. Davki rastejo od leta do leta neprestano, le veleposestniki plačujejo manj! L. 1869, so morali plačati še 70 milijonov kron, l. 1904. so plačali le še 51 milijonov kron. Vsi drugi davki so v tem času narasli: davek na žganje od 14 na 87 milijonov; davek na pivo od 34 na 77; davek na sladkor od 26 na 122 milijonov itd. — Direktni davki znašajo 308 milijonov, indirektni (v obliki raznih doklad, kakor na kavo, sladkor itd.) pa 843 milijonov. Povsod sedi pri mizah še nepovabljen gost, ki poje najboljše: finančni minister s svojimi davki. — Dohodki rastejo od leta do leta, a vzlic temu ima država vedno več dolga. — Militarizem požre letos 400 milijonov K, dočim gre za ljudske šole le 6 milijonov, vse druge potrebščine za šole (90—95 milijonov) je naložila država občinam, da ima zato denar za vojaške namene. Jako ljuto je napadel militarizem kot upravo, ki služi samo nekaterim glavam mnogo bolj proti nasprotniku znotraj, kakor proti sovražniku zunaj države. Dejal je, kar je povzročilo cele salve smehu, da ima dovolj že nebeske trojice in ne še pozemeljske: infanterije, kavalarije in artilerije.

* **Delovanje preteklega parlamentarnega zasedanja.** V ravnokar zaključenem zasedanju poslanske zbornice je predložila vlada 16 predlogov. Nujnih predlogov je bilo vložnih 25, za podpore 184. Nadalje našteva zapisnik 247 inicijativnih predlogov in 577 interpelacij. Prošnj za izročitev poslancev sodiščem je došlo 27.

Vestnik.

Bratje Srbi, ki se udeležijo letošnje „Zavezine“ skupščine — okolo 20 jih pride — se pripeljejo v Ljubljano dne 23. t. m. opoldne. Na kolodvoru jih pozdravi vodstvo „Zaveze“. Čehi utegnejo priti dan prej. 20. t. m. je namreč na Dunaju stanek avstrijskih slovanskih učiteljev zaradi osnovanja avstrijske

slovenske učiteljske zveze. Našo „Zavezo“ zastopa njen predsednik tov. L. Jelenc, ter g. nadzornik Drag Pribil z otoka Krka. Z Dunaja pridejo Čehi v Ljubljano, 24. popoldne pa gremo skupno v Radovljico. Od slovenskega učiteljstva, ki se mudi v Ljubljani, pričakujemo, da se udeleži sprejema ljubih slovenskih tovarišev s severa in juga. Podrobnosti objavimo pravočasno.

Udeležencem „Zavezine“ skupščine. Vse udeležnice in udeležnike „Zavezine“ skupščine opozarjamo, da se pisмено zglase za stanovanje in skupni obed pri tov. Ivanu Šegi, učitelju v Radovljici. — Tako po prihodu v Radovljico razredi tov. Šega nakazila za stanovanje tistim, ki se zglase zanja.

Učiteljski dobrotniki. Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: Zdravko, Evgen, Stanislav in Zora Legat 20 K namesto venca na grob svoji umrli predobri materi; tvrdka Fran Ksav. Souvan v smislu učiteljskega gospodarskega programa 23 K 52 h. Pri tej priliki opozarjamo vse organizovano napredno učiteljstvo iznova, da kupuje vse potrebščine za obleko edinole pri tvrdki Fr. Ksav. Souvanovi, ker plačuje od izkupička 5 % za učiteljski konvikt in vrhutega dobipa učiteljstvo vsled pogodbe blago še 5 % ceneje kakor druge stranke. Torej le svoj k svojim! Priplačevanju blagovoli vsaka in vsakdo zahtevati, da se svota zabelježi na korist učiteljskemu konviktu. — G. Anton Podgornik iz Metlike 1 K; Slavno županstvo v Tolminu 100 K pokroviteljine; Učiteljsko društvo ljubljanske okolice 3. rok pokroviteljine 50 K. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Letnino za učiteljski konvikt je plačal tov. Anton Vodé iz Zagradca. Hvala!

P. n. e. kr. okrajne šolske nadzornike prosim, da mi blagovolijo poslati za Letopis Slovenske Šolske Maticе teme in teze, ki se je o njih razpravljalo pri letošnjih okrajnih učiteljskih konferencah.

V Ljubljani, dne 25. julija 1907.

J. Dimnik, nadučitelj.

Iz seje dež. šolskega sveta kranjskega z dne 17. junija 1907. Imenovani sta definitivni učiteljici v Št. Jerneju provizorična učiteljica istotam. Evlalija Tavčarjeva in Ivana Premelčeva, za nadučitelja v Smledniku učitelj in vodja šole v Mavčičah, Franc Ciuha, za definitivnega učitelja in vodjo šole na Igu provizorični učitelj v Ledinah, Franc Jurjevčič, in za definitivnega učitelja na šoli v Velikih Laščah provizorični učitelj v Robu, Konrad Fink. — Premeščena sta definitivni učitelj v Poljanah, Matej Petschauer, kot učitelj in vodja v Svetlem potoku, ter definitivna učiteljica v Toplicah, Marija Arhova, na šolo v Podkraj. — V stalen pokoj so stopile Marija Janšova, učiteljica na Dovjem, ter začasno upokojeni učiteljici Marijana Tauzher-Jamškova in Terezija Friedrichova v Ljubljani. — Prošnja za razširjenje dvorazrednice v Domžalah v štirirazrednico se je odklonila! Zakaj?

Iz seje okr. šolskega sveta v Postojni dne 12. junija 1907. Iz za zadnje seje kurentnim potom rešene vloge se vzamejo na znanje. Nadučitelja Rudolfa Horvata v Zagorju se prizna tretja starostna doklada od 1. prosinca 1907. Sestavi se tabela prosilcev za izpraznjeno nadučiteljsko mesto v Senožečah. — Provizorično se nastavit, in sicer: izprašani učiteljski kandidati Slavoj Dimnik za Postojno in izprašana učit. kandidatka Srečka Poljšakova za Planino pri Vipavi. — Premeste se: prov. učitelj Vinko Boblek, iz Knežaka v Podkraj, prov. učit. Katarina Smrdu iz Trnja v Senožeče, prov. učit. Marija Jurca iz Hruševja v Knežak in prov. učit. Marija Lampetova iz Postojne v Hruševje. Končno se reši pritožba kateheta proti napačni odmeri kilometrov iz Trnovega v Šembije. — Za učiteljska mesta v post. okraju je prosil en sam moški izpr. uč. kandidat, ki je tudi službo dobil. Toliko v pojasnilo na notico v predzadnji števi „Slov. Naroda“. — „Iz učit. krogov.“ S.

Izlet na Triglav. Pretečene dni sem bral v „Uč. Tov.“, da je več učiteljev in učiteljic namenjenih po zborovanju „Zaveze“ pokloniti se mogočnemu Triglavu. Nečem trditi, da bi bilo moje mnenje merodajno, vendar ker dobro poznam gorovje

in vse dohode do njegovega previsokega prestola, hočem vsaj deloma ustreči izraženi želji. — Kdor hoče uživati prekrasni panorama triglavskega pogorja, naj podvzame turo z Dovjega čez Kredarico. S Triglava držita v Bohinj dve poti mimo Marije Terezije hiše (ne nazaj na Kredarico!). Prva, pol dneva daljša, drži pod Vršacem mimo triglavskih jezer po Komni do Fr. Ferdinandove hiše; od tu čez Komarčo do izvira Savice in k Bohinjskemu jezeru, ki se pa najbrž ne bo upoštevala. Ta pot je le za prave turiste, ki se zanimajo za ta jezera in gorske sklade ter da na lastne oči gledajo puščobne nasledke zlatorogovega maščevanja. Res, imenitno za turiste po poklicu! — Drugo pot — zopet le mimo Marije Terezije hiše, ker nudi najlepši razgled in je obenem najzložnejša — drži čez Konjsko planino po novi poti nad Velim poljem prek Tosca skozi Konjščico — le ob prav meglenem vremenu bližnjica skozi Trstje — v Srednjo vas. (Tolstec iz „Tosec“ je skoval prav nespreten filološki kovač.) Tura Dovje-Triglav-Tosec-Bohinj ali obratno je najbolj priporočljiva, ker je najzložnejša in za slučaj, da ni razgleda na Triglavu, poplača ves trud prekrasen razgled s sedla nad Konjščico in s Tosca. Ravno iz tega razloga pa turo na Triglav in po isti poti nazaj priporočam kot najprimernejšo samo iz Srednje vasi v Bohinju ne z Dovjega. — V Srednji vasi se vsakemu turistu priporoča Hodnikova gostilnica pod lipo, kjer se dobe tudi večji in zanesljivi gorski vodniki. — Ker se bo najbrž mnogo cenjenih tovarišic in tovarišev udeležilo izleta v Bohinj, bi bilo morda umestno, ako se podvzame triglavska tura iz Bohinja na Dovje. Okrog popoldneva se odrine iz Srednje vasi in prenoči na Kredarici, drugi dan zarana pohod na Triglav in okrog popoldneva vrnite v Srednjo vas ali pohod na Dovje. Isti čas se potrebuje za obratno turo. Vsakega svarim pred povsod priporočano potjo Voje-Veropolje. — Natančneje pojasnila bi dala tovariša Ivan Rihtaršič v Srednji vasi ali Fr. Jeglič na Dovjem. Potni čisto nič nevarna za zdrave ljudi; nervozni ali katere trpinči revma, naj ne hodijo na Triglav. Takim in kateri se strašijo naporene ture na Triglav, pa bi vendar vsaj enkrat v življenju radi uživali krasen naravni gorski panorama, priporočam pohod na Golico. Z nadrobnimi pojasnili bi morda postregla tovarša Fabinc in Guštin na Jesenicah. — Izletnikom, ki grejo k Boh. jezeru in k Savici, je svetovati, da se vračajo na Bistrico „okrog Bohinja“. Kdor ni videl zgornje doline z vsestranskim, divnim razgledom, ta sploh Bohinja videl ni. Oglej si zgornjo dolino in potem šele se vrni! — Končno priporočamo vsem turistom in zavednim Slovencem hotel „Zlatorog“ ob izlivu Savice v jezero. — Navadno se v gore jemljejo vsakovrstne alkoholne pijače. Za vsak morebitni neprevidni slučaj ali nezgodo je prav dobro, ali da se gasi žejo in ohrani tek do jedi, je najbolje vzeti s seboj nekaj sadja, zlasti jabolk. Hruške in drugo sadje, ako se je s kruhom vred dobro ugaja, drugače slabi.

Učitelj Jakob Pretnar.

Angleški časniki prinašajo poročila angleških časnikarjev, ki so bili meseca junija tudi na Kranjskem. V teh poročilih se jako laskavo izražajo o vsem, kar so videli in slišali na Kranjskem. The West Middlesex Advertiser and Chelsea Mail piše: „Potovali smo od Trsta po novi državni alpski železniški progi, ki je priča čudapolne inženerske spretnosti. Ta proga pa je tudi velikanske važnosti za srednjeevropski promet, zakaj ona jako skrajša daljavo od Severnega morja do Adrije. Iz Trsta smo dospeli v 3 urah v Bohinjsko Bistrico v lepo napredujoči Kranjski, deželi jezer, slapov, krasnih podzemskih jam, lepih planin, ki nudijo potniku prizore, ki jih niti Švica ne prekosi, dasi morajo v Švici letoviščarji plačevati visoke zdravniške takse. A Kranjska ne zasluži hvale edino zaradi svojih prirodnih krasot. Njeno slovensko prebivalstvo je mило in dobrosrčno; pozdravljalo nas je povsod z vso pozornostjo in največjo radostjo, ki pa ni bila umetna, ampak resnična in nad vse odkritosrčna. Dospeli smo v Bohinj, smo se odpeljali v Hotel „Sv. Janez“, ki stoji ob lepem romantičnem bohinjskem jezeru. — Po polurni vožnji smo dospeli iz Bohinjske Bistrice na Bled, kjer smo videli zopet drugo čarobno jezero, ki nas je spominjalo jezera Lago di Como, a ima vrhutega mnogo večji horizont, katerega obroblijajo veličastne Karavanke. Sredi jezera pa je romantičen otoček, znan po stolpu, v katerem je zvonec, ki uresniči vsako željo, ki jo človek ima ob času, ko pozvoni. V hotelu „Louisenbad“ smo

prebili radostno noč ter sklenili mnogo prijateljstva. Tu smo imeli priliko slišati enega najfinejših zborov Evrope, „Glasbeno Matico“ iz Ljubljane, ki šteje do 150 vrlo izvežbanih glasov. Pod vodstvom koncertnega mojstra M. Hubada so nam zapeli sladke slovenske napeve in narodne pesmi s tako dovršenostjo in milobo, ki je vredna največje pohvale.“

Z gluhoemnice. Za začasnega voditelja ljubljanske gluhoemnice je imenovan tov. Fran Grm.

Z risarski kurz, ki se vrši na c. kr. učiteljišču v Ljubljani letos od 16. avgusta do 6. septembra, se je oglasilo novih in lanskih udeležnikov, tako, da se bo poučevalo v dveh oddelkih. Če bi bilo zaradi vročine treba, se preseli kurz iz risalnice v solčno sobo na severni strani šol. poslopja. Udeležniki, ki imajo svoje rekvizite, so prošeni, da ji prinesejo s seboj.

Vitez Kaltenegger na — zatožni klopi. Pod naslovom „Vitez Kaltenegger & Comp“ je priobčil dne 26. julija t. l. „Naš List“ oster članek, ki se glasi kot težka obtožnica. Iz članka posnemljemo: „Kranjske šolske razmere so obupne. To priznava vsa javnost, in teh razmer ne občuti le kranjsko srednješolsko učno osebje, ampak ravnotako, če ne še bolj, tudi kranjsko ljudskošolsko učiteljstvo kot težek jarem. Ne le, da so plače ljudskih učiteljev sramotne ter da še daleč ne dosegajo mezde izučeni delavcev, ki zahtevajo in tudi dobivajo dnevne plače 3-50 do 4 krone, dočim dobiva začasni učitelj ali učiteljica 2-20 K, stalni učitelj ali učiteljica pa šele v drugem letu stalnega namoščenja 2-93 kron na dan. Na šolstvu in učiteljstvu leži poleg tega še neznosna mera šikan in omalovaževanja zaradi vladajočega ostudnega birokratskega sistema. Ta sistem je star že nekaj let in izvira iz dobe barona Heina in izza časa neomejene moči liberalne stranke. Ne trdimo, da ga je liberalna stranka naravnost zakrivila, posredno ga je pa podpirala, četudi nevede in nehote. Liberalna stranka se ni brigala dovolj za deželno vladno ter je dostikrat celo zagovarjala in ščitila zagrizenega in tiranskega birokrata Heina. Liberalna stranka ni storila drugega, kot da je pobijala klerikalizem in s klerikalizmom tudi demokratiško misel, ki je našla v tedanjih kat. narodni stranki zavetje. Demokracija pa je edino sredstvo proti birokraciji. — Hein se je vzgojil in protežiral celo vrsto birokratskih elementov tudi v ljudskošolski upravi. Na videz se je Hein celo zavzel za povišanje učiteljskih plač, zato da je učiteljstvu zaprl v javnosti sapo. Na tihem pa je skoval najhujše verige ljudskemu šolstvu. Učiteljska glasila so smela zabavljati proti klerikalizmu, za svoj pravi interesni krog pa so izgubila mnogo smisla, namreč za avtonomijo šolstva in učiteljstva. V tem tiči vse zlo. (To ni točno. Mi smo n. pr. že pred petimi leti objavljali ostre članke proti sistemu, ki je kritikal na učiteljstvo. Naši tozadevni članki [n. pr. „V obrambo“] so zbudili splošno pozornost, in ljudje so se čudili, da imamo toliko poguma. Opomba uredni.) — Pod vladno Schwarzzevo, ki je pravzaprav bil poslan le v namenu, da doseže redno delovanje dež. zbora, je dosegla ta Heinovala zalega svoj višek. Schwarz je germanizator in, ker gre germanizacija z birokratizmom vedno roko v roki, odobruje korupcijo. Nositelj te nadute in nepošteno birokratiške smeri v šolstvu je slabo znani vitez Kaltenegger, vladni šolski poročevalc. Kaltenegger pašuje v šolskem referatu kakor se mu zljubi. — Kaltenegger je osebno nadut nemški nacionalc ter pajdaš pangermanskih agitatorjev. Samovlasten značaj, prepotentna osebnost, nedosegljiva domišljavost, zabitost in hribovska sirovost se združuje v njem. Vse te lepe lastnosti izvaja v popolni meri tudi v svojem delokrogu. Nevredno protežiranje na vse strani in vzgajanje štreberstva in petolizstva mu je namen. — Dež. šolski svet je napram njemu čisto brez pomena! In kakšni ljudje sede poleg tega v tej korporaciji, ki je vredna kranjskega dež. odbora! Ze sestava dež. šol. sveta sama brez ozira na osebnosti jamči, da doseže vladni referent v njem, kar hoče. — Kaltenegger oddaja službe sam, vnaprej že določi, kdo dobi to ali ono mesto. Slučajev je znanih na desetine. Dobro leto dni je tega, ko je nekdo, ki se daleč ni mogel primerjati po kvalifikaciji s sokompetenti, ker naravnost ni imel akademičnih študij, dobil dobro mesto. Govorilo se je, da je dotičnik prinašal referentu postrvi ali rake; ljudi, ki so osebno z referentom znani ter so mu ugajali, ker so mu osebno tlačani in izkazovali hlapčevska opravila, je spravljaj na najboljša mesta. Pedagoškim principom pljuje v obraz. — Za avtonomijo šolstva

se meni slaboglasni Kaltenegger toliko kot za lanski sneg. Mneje okrajnih in krajnih šolskih svetov meče principielpno v koš. Šolski sveti stavijo predloge, in če ti niso prikrojeni natanko po volji Kalteneggerjevi, jih pošlje naravnost nazaj in zahteva njemu povoljnih predlogov. Če jih ne dobi, napravi po svoje ter udari v obraz vsem avtonomnim zastopom. Dostikrat se mu niti ne ljubi nazaj pošiljati, nego preko vseh predlogov uveljavi svojo samovoljo. — Specialiteta Kalteneggerjeva je tudi — seveda v prid šolstva! — da zavlačuje razpise in oddaje služb. Zanikrno poslovanje je njegova močna stran. Zgodilo se je, da vloženi prošnji po več nego pol leta niti v sejo spravil ni ter da je izkušal že oddana mesta zopet razpisati. — Vladni referent razvija svoje delovanje med okraj. šolskimi nadzorniki na svoj način, da tako tlači po njih učiteljstvo in korumpira šolstvo. Tudi tu ima svoj sistem. Ne trdimo, da je pokvaril že vse okraj. nadzornike, toda če jih še ni, je to le zasluga zadnjih, ker so nekateri imeli še nekaj poštenosti v sebi. A kdor mu leze v čreva, in naj še tako zanikrno vrši svoje delo, je vendar pri njem v največji milosti. Kaltenegger si izkuša napraviti med nadzorniki eskadron svojih huzarjev, ki bi bili njemu podobni na las. Se tako slab in brezvesten nadzornik pa bo našel v njem svojega zaščitnika, ako je kreatura; ki spada v njegov sistem. Pripovedujejo o nadzorniku, ki je napisal referat o inšpekciji, pa vendar dotične šole ni videl odznotrjaj. V neki šoli je bilo stranišče v takem stanu, da vrat ni bilo mogoče odpreti, pa ne zaradi vrat samih, nego zaradi nesnage. — Znano j- še, kako je ravnal in še ravna z ljubljanskim učiteljstvom znani nadzornik, ki ni niti kvalifikovan za svojo službo, ker naj nadzoruje učiteljstvo z usposobljenostjo za meščanske šole, dasi ima sam komaj kvalifikacijo za ljudske šole in je opetovano zagrešil najhujše nesramnosti. Nadzoroval je pouk pri zaprtih vratih, prisluškovaje za durmi, trgaj otrokom na cesti zvezke iz rok in starejšim kolegom, ki jim ne sega po zmožnosti in poštenju niti do gležnjev, napravljaj šikano na šikano v svoji omejenosti. Očitati so mu vse te umazanosti javno v „Učit. Tovarišu“ ter ga pozivljali, naj toži. Ali ni tožil. In on je tip Kalteneggerjeve ere, največji Kalteneggerjev protež. Kaltenegger hoče, da bi postali vsi nadzorovalni organi taki, ter ga drži kvišku v kljub vsemu. Tako hoče korumpirati šolstvo in učiteljstvo do kosti, iz nadzornikov napraviti creature, s tem pa oškodovati šolstvo in zatreti njega procvit. Učiteljstvo samo pri svoji mizeriji se gotovo ne bo moglo upirati takim krivim oblastnikom; vdajati se bo moralo, ker drugega ni mogoče. — Končno pozivlja „Naš List“ obe slovenski politiški stranki — narodno napredno in S. L. S. — naj storita svojo dolžnost ter prekucneta ta koš sramote, zakaj v interesu obeh strank je to, še bolj pa v interesu naroda in ljudske prosvete. — Slov. časopisje in vsi posamezniki pa naj zasledujejo vsak korak in pojav tega sistema, da se odkrije in pribije vsak sramotni čin in tako ustvari obtožnica, ki bo izzvala preki sod, da izčisti ozračje. — To so hude, ostre besede, ki jih ponosni nemškonacionalni plemič ne more in ne sme mirno vtékniiti v žep. Ako se čuti krivega, mora izvajati konsekvence, ki bodo našemu šolstvu samo v korist. Obtožnica je napisana, sedaj pride obsodba! Zatorej čakamo nestrpno, kaj nam prinese bližnja bodočnost!

Za častnega občana je imenovala občina Zreče pri Konjicah tamkajšnega nadučitelja, tovariša Ljud. Tribnika. Gospod Tribnik službuje v Zrečah že 18 let in si je pridobil za občino obilo zaslug. Naše čestitke!

Kongres bolgarskih žensk. V Sofiji se je nedavno vršil — kakor smo že poročali — VI. kongres bolgarske ženske zveze. Na tem kongresu se je tudi razpravljalo o tem, da pristopijo Bolgarke mednarodni zvezi za žensko volilno pravico. Na tem kongresu je bilo zastopanih sedemindvajset bolgarskih društev, ki imajo skupno 1800 članic. Skupna glavnicca znaša 200.000 levov. Letni promet teh društev znaša 45.000 levov. Mnogo teh društev vzdržuje tudi šole.

Iz Petrovč poročajo: nadučiteljem na naši šoli je imenovan gosp. Ljudevit Černe j, poprej nadučitelj v Grizah, pozneje prideljen c. kr. učiteljišču v Mariboru, priznan mladinski pisatelj.

III. kongres jugoslovanskih književnikov in časnikarjev. Kakor javljajo iz Sofije, je osrednji odbor „Zveze

jugoslovanskih književnikov in publicistov" sklenil, da priredi letos na jesen III. kongres jugoslovanskih književnikov in časnikarjev. Kraj še ni določen.

14. svetovni kongres svobodomislecev se vrši dne 8., 9., 10., 11. in 12. septembra t. l. v Pragi.

Matura na koprskem učiteljskišču. Letos je bilo na tem učiteljskišču 52 maturantov (med temi 1 privatist.) Slovencev je bilo 22, Hrvatov 6 in Italijanov 24. Izmed 22 Slovencev je prebilo maturo z dobrim uspehom 12 kandidatov, 2 sta odstopila pred maturo, 1 je reprobiran na 1 leto, 7 pa na dva meseca. — Zrelostni izpit so napravili z dobrim uspehom: Bensa Andrej iz Pevme, Fiegl Karl iz Pevme, Furlan Albin iz Svinjega (Vipavsko), Gabrijelčič Franc iz Plavij, Hude Karel iz Mirne Peči (Kranjsko), Ivančič Josip iz Kobarida, Lasič Jožef iz Bukovice, Matelič Ivan iz Kobarida, Miklavič Albin iz Kobarida, Podgornik Franc iz Čepovana, Sancin Franc iz Škednja (Trst), Tušar Anton iz Prvačine. — Hrvatov je napravilo 5 z dobrim uspehom, 1 repr. na dva meseca. Od Italijanov je napravilo zrelostni izpit 14 kandidatov, 2 sta reprobirana na 1 leto, 7 na dva meseca; privatist je odstopil.

Infamnost najsirovejše vrste. „Domoljub“ je tako sirov in infamen list, da sodi direktno v svinjak med nerezane prešiče. Od „Domoljuba“ se razširja tak ostuden smrad, da mora dobiti človek o njegovih dopisnikih in novičarjih najžalostnejše pojme! Da so njegovi smrkavi, od spolskega občevarja idiotski, od požrešnosti bebasti pismarji nešteto krat na najsirovejši način napadli šolo in učiteljstvo, smo imeli že žalostno dolžnost konstatirati. Tako tudi v zadnji številki. Čujmo! „Učiteljska konferenca. Dne 6. julija so imeli učitelji iz postojuskega okraja svojo okrajno konferenco v Vipavi. Toliko učiteljstva skupaj še nismo kmalu videli mi Vipaveci. Kar strah nas je bilo malo, ker toliko učenih gospodarjev in gospodičen skupaj videti, to pač ni malenkost. Zlasti pa je bilo tesno pri srečanju „klerikalcem“, ko smo zri toliko trumo svojih „prijateljev“ skupaj. No, pa je vse minilo brez večje nesreče. Pa zastave so vihrale po vipavskem trgu na konferenčni dan. Izobesil je zastavo Hrovatin, da so učitelji vedeli, kje se dobi dober „gabelfrišček“ ali predkonferenčni. Razobesil je zastavo gostilničar Hrib, ker je mislil, da bodo prišli k njemu na pivo. Razobesil je zastavo očka Mesesnel, in sicer zato, ker se to „šika“ ob takih slovesnostih. Kar tri zastave pa je razobesil prof. Lanthieri. Eno zato, ker je predsednik krajnega šolskega sveta, drugo zato, ker so imeli učitelji banket v njegovem hotelu, tretjo pa zato, ker je bil povabljen na konferenco in smel cele tri ure poslušati učiteljsko modrost. Nekaj čudno-slovesnega se je pripetilo na banketu. Vstal je znani učitelj Česnik in predlagal, naj se pošlje brzozjavna zahvala na Dunaj gospodu državnemu poslancu — vsi boste rekli: „Kaj ne, Jakliču, njihovega kolegi, so brzozjavili, da se čutijo vsi počaščene, da je eden njihovega stanu dosegel poslansko čast?“ Slabo meril in nič zadel. Poslali so brzozjavko gosp. Hribarju in podpisali se se „pokorno učiteljstvo“. Podpisali so razven par prav vsi. No, če prihaja beseda „pokoren“ od besede „pokora“, potem nimamo nič zoper to, ker je že zadnji čas, da se začno pokoriti za svoje liberalne grehe; če pa pomeni beseda pokoren toliko kot hlapčevsko vdan, potem pa sicer tako ponosne gospode pomilujemo, da so klonili tako nizko svoj tilnik. Če še omenimo, da so se nekateri okoli pol 11. ure zvečer vračali čez Št. Vid proti Postojni in da so bili med njimi eni precej glasni (zlasti gospodičene), „eni pa že precej nestanovitni“, upamo, da smo storili svojo časnikarsko dolžnost, ker smo oteli ta velevažni dogodek v slovenski zgodovini pozabnosti.“ — Človeku prihaja kar slabo, ko čita to gorostasno infamnost. Kdo pa je ta ušivi zelot, da bi mu malo ustrojili njegovo garjevo kožo? Človek mora postati sirov ob taki sirovosti, ki smrdi do neba! Žalostno, nad vse žalostno, da krije take podlosti, ki so jih zmožne samo od geruša pijane barabe, s svojo imuniteto državni poslanec, katoliški duhovnik dr. Žitnik! Če ne napravi takim brezprimernim lumparijam konec, bo treba v resnici pokoriti njegove umazane sotrudnike s pestjo. O dr. Žitniku pa utegnemo dobiti pojme, ki se ne strinjajo s častjo državnega poslanca!

Osebna vest. Rudolf Kum p, izprašani učit. kandidat, je imenovan za prov. učitelja v Cerknici. — Rafael Ogrin,

izprašani učit. kandidat, je imenovan za prov. učitelja v Št. Vid nad Ljubljano.

Upokojen je ravnatelj gimnazije v Beljaku, A. Zehe. Dobil je red železne krone tretje vrste. Njegove zgodovinske učne knjige so splošno znane.

Iz Št. Vida-Grobelnega nam poročajo: Izlet tukajšnje šolske mladine, ki se je vršil dne 23. pret. m. v prijazne Završe, je nad vse imenitno uspel. Zabava se je vršila na vrtu gostilnice g. Gobca. Tu se je kmalu razvila živahna zabava med otroci, četudi je nanje deževalo sladkor in druge otroškim želodčkom prijetne stvari. Prepevali so narodne pesmi ter se veselili zlatih mladostnih dni. Nato so bili pogoščeni, za kar se imamo zahvaliti prijateljem mladine, ki so preskrbeli gmotno, da se je veselica tako dobro obnesla. Potem so prišli na vrsto pevanje, razne igre in šaljivi nastopi, ki so se pohvalno izvršili. Po odhodu mladine se je tudi med prijatelji razvila živahna zabava, kateri je v veliki meri pripomogel šentvidski kvartet, ki je zapel „Božmarin“ in „Nazaj v planinski raj“. Vsi smo bili navdušeni ter se veselili lepega dne. Da se je izlet izvršil ob vzornem redu, se zahvaljujemo g. šol. vodji Franu Pogačniku, g. gg. učiteljem Anki Wutt, Minki Kregar in Marici Klančnik ter g. kaplanu Ostržu, ki so se trudili uspešno, zakar jim čast. Izreči pa moramo zahvalo tudi g. gostom iz Brezice, prijateljem šole v Št. Vidu, v Šmarju, na Ponikvi in na Grobelnem, ki so gmotno pokazali ljubezen do šole in nje obiskovalcev.

Deželni šolski nadzornik v Trstu, g. Fr. Svída, pojde v pokoj. Nemci zahtevajo, da mora na to mesto priti Nemeč, češ, da se je v Trstu posebno ozirati na nemško narodno vzgojo.

Hotelska družba „Triglav“, ki je napravila v Bohinjski Bistrici krasne hotelske naprave, je izdala krasen plakat v slovenskem, češkem, hrvaškem, nemškem in italijanskem jeziku.

Čebelarški tečaj v Ilirski Bistrici se je vršil, kakor smo že poročali, v 21. pret. m. ob obilni udeležbi. Bili so navzoči čebelarji z vse Kranjske. Tečaja so se udeležili tudi čebelarji iz Koroške, Goriške in Istre. Že samo vzorni čebeljak g. Žnidaršiča je vreden, da si ga ogleda vsak napreden čebelar. Tako vzornih čebelarjev ni med Slovenci, menda tudi malo v širni Avstriji. Tečaj je otvoril urednik „Čebelarja“, tov. Rojina. Pozdravil je navzoče udeležence, predstavil govornike ter se posebno zahvalil gospodu Žnidaršiču, ki je dal tečaju na razpolago svoj čebeljak ter je prevzel praktični pouk. Prvi je predaval tov. nadučitelj Likozar o propadanju našega čebelarstva ter o zopetni povzdigi. Priporočal je tudi združitev vseh slovenskih čebelarjev. Nasvetoval je ustanovitev čebelarske podružnice za vso bistriško dolino, kar se je tudi zgodilo. Drugi govornik, tov. nadučitelj Humek, je predaval o anatomiji čebel. Nato je g. Žnidaršič pokazal, kako se lahko odvzame čebelam med, kar ga imajo odveč in se ta iztoči na izmetalnici. Kazal je tudi v raznih steklenicah svoj zares čisti cvetlični med, ki ga je že do sedaj iztočil 1500 kg. Opoldne smo imeli dve uri odmor. Prvi govornik popoldne je bil tov. nadučitelj Likozar, ki je predaval o glavnih napakah naših čebelarjev. Nato je govoril gosp. Žnidaršič o izgojimatice, kar je čebelarje trgovce posebno zanimalo. Tov. nadučitelj Humek je še pojasnil glavno čebelarsko bolezen, gnillobo. Slednjič smo si še enkrat ogledali vzorni ulnik gosp. Žnidaršiča, ki nam je tudi še pokazal, kako dela umetne roje, ki ji pošilja na Nemško. S tem je bil dnevni red končan. S hvaležnostjo smo se poslovili od g. Žnidaršiča, s trdim sklepom, da se še snidemo pri njem. Pa tudi naši tovariši so pokazali, da so imenitni strokovnjaki.

Razgled po šolskem svetu.

— **Pjujska gimnazija** je štela preteklo leta 170 učencev, med njimi le — 25 Slovencev. To je sad nečuvnega pritiska nemških profesorjev na slovenske dijake. Namesto da bi imeli Slovenci v ptujskem, ormoškem in ljutomerskem okraju v Ptuj, kakor je to naravno, lastno gimnazijo ali vsaj gimnazijo s slov. vzporednicami, obstoji sedaj v Ptuj popolnoma nemška gimnazija, ki zatira slovenske dijake!

— **Na mostarski gimnaziji** je bilo preteklo šolsko leto 80 provoslavni Srbov, 71 katoličanov, 49 mohamedancev, 2